

Opmandskendelse

i

faglig voldgift(FV2014.0036):

Fagligt Fælles Forbund

(advokat Peter Breum)

mod

HORESTA

for

Select Service Partner Danmark A/S

(advokat Marie Louise Larsen)

Afsagt den 18. september 2014

Voldgiftsretten

Fagligt Fælles Forbund, i det følgende betegnet 3F, har som medlemmer af voldgiftsretten udpeget konsulent Ilse Werrenrath og forhandlingssekretær Bo Christensen. Horesta som mandatar for Select Service Partner Danmark A/S, i det følgende betegnet SSP, har som medlemmer af voldgiftsretten udpeget advokat og juridisk direktør Poul Gemzøe-Enemark og advokat Elisabeth la Cour. Undertegnede fhv. landsdommer Marianne Levy, er af arbejdsrettens formand udpeget som opmand.

Uoverensstemmelsen vedrører spørgsmålet om, hvorvidt den måde, medarbejderne i SSPs restauranter i Københavns Lufthavn har kunnet holde spisepause på, tilgodeser pausens formål og dermed kan anses for at være en spisepause i overenskomstens forstand. I den forbindelse er det gjort gældende, at såfremt pauseformen ikke lever op til reglerne i overenskomsten, har de berørte medarbejdere krav på betaling for ½ times pause, der ikke har kunnet holdes.

Sagen er blevet mundtligt forhandlet den 15. august 2014.

Parternes påstande

Klageren har nedlagt følgende påstande

1. Indklagede tilpligtes at anerkende, at den hidtidigt praktiserede pauseform strider mod parternes overenskomst § 5, stk. 2, jf. § 17, stk.1.
2. Indklagede tilpligtes at betale kr. 16.619,17 til klager.

Indklagede har påstået frifindelse.

Sagen angår

Overenskomsten 2012 – 2014 mellem Hotel, Restaurant- og Turisterhvervets Arbejdsgiverforening (HORESTA Arbejdsgiver) og 3F Privat Service, Hotel og Restauration indeholder blandt andet følgende bestemmelser:

” § 5. *Arbejdstid...*

...

Stk. 2. Spisepause

Den daglige arbejdstid tillægges ½ times daglig spisepause.

.....

§ 17. Kost

Stk 1. Betaling for kosten

Medarbejderne skal betale kr. 12.00 pr. arbejdsdag for kosten, bestående af et måltid med øl eller lyst øl, alkoholfri øl, the, kaffe, vand, mælk eller sodavand. Medarbejderne skal have adgang til at indtage måltidet i et lyst, luftigt og rent lokale.

....

Stk 4. Ingen kost

Såfremt arbejdsgiveren ikke kan tilbyde kost for maksimalt kr. 12.00, godtgøres medarbejderen den til enhver tid af ligningsmyndighederne fastsatte sats for den skønmæssige værdi af et måltid.. . .”

Ifølge en lovbekendtgørelse fra 2004 blev dele af arbejdstidsdirektivet gennemført. Der fremgår følgende i § 3:

”En lønmodtager med daglig arbejdstid på mere end 6 timer har ret til en pause af et sådant omfang, at pausens formål tilgodeses. Pausen lægges efter de for arbejdsstedet normale regler for lægning af arbejdstid.”

Ved en aftale af 7. januar 2000 mellem LO og DA var blandt andet denne bestemmelse ordret implementeret.

Bekendtgørelse senest ændret ved bkg. nr. 1709 af 15. december 2010 om faste arbejdssteders indretning, hvilken bekendtgørelse er udstedt i medfør af lov om arbejdsmiljø, indeholder blandt andet følgende bestemmelser:

”Kapitel 11 – Velfærdsforanstaltninger

§ 43. På arbejdsstedet skal der til rådighed for de ansatte findes følgende faciliteter indrettet i overensstemmelse med §§44 – 46.

.....

- 2. spiseplads, der opfylder §§ 48 og 49, hvis der er spisepauser under arbejdet*

.....

§ 44. *Faciliteterne skal findes i tilstrækkeligt antal under hensyn til arbejdets art og antallet af personer, der i almindelighed benytter dem, og være hensigtsmæssigt beliggende i forhold til hinanden, til arbejdspladser og til færdselsveje.*

.....

§ 46. *Faciliteterne for de ansatte må normalt ikke stå til rådighed for andre end dem, der er ansat hos den pågældende arbejdsgiver, eller på anden måde er beskæftiget på arbejdsstedet.*

.....

Spiseplads, jf. § 43, stk. 1.

§ 48. *Spisepladsen skal anvises i et egnet lokale med forsvarlige hygiejniske forhold og indeholde et antal borde og siddepladser med ryglæn, der står i passende forhold til antallet af ansatte.*

Arbejdspladsen kan ikke anvises som spiseplads.

..... ”

Restauranterne i Københavns lufthavn drives af SSP, der indtil midten af 2011 havde en selvstændig kantine, der var placeret lige udenfor starten af finger A. Grundet besparelshensyn blev denne ordning nedlagt og erstattet af en ordning, hvorefter medarbejderne kunne indtage deres måltid i nogle nærmere angivne restauranter. Der blev samtidig anvist nogle pauserum 3 forskellige steder i lufthavnen. Problemer omkring den nye pauseordning gav anledning til diskussion i blandt andet samarbejdsudvalget. Ifølge et opslag i medarbejdernes interne blad blev der anført blandt andet følgende vedrørende medarbejderbepisning:

”For at give vore gæster den mest optimale service er det desværre nødvendigt med en ændring til de nuværende regler for medarbejderbepisning:

.....

Vis kø-hensyn, gæsterne har altid fortrinsret.

Sid højst 3-4 personer omkring samme bord.

Tænk på hvad I taler om, når I sidder og spiser i vores enheder og vis også her hensyn.

..... ” (Der er ingen datering på det pågældende blad.)

Forklaringer

Fagansvarlig i 3F, Anja Karstensen, har forklaret blandt andet, at hun før hun i 2011 blev ansat i 3F havde været ansat i SSP som tjener i 5 – 6 år. Der er ca. 350 – 400 ansatte hos SSP i lufthavnens

restauranter, også benævnt enheder, og af disse er 25 – 30 % organiseret hos 3F. Den gamle kantine lå på landsiden udenfor check in. Man gik til en buffet med rigeligt med mad og uden nævneværdige køer. Som tillæg til de 30 minutters pause fik man tillagt 5 minutters transporttid hver vej. På vej tilbage fra kantinen gik man ind gennem personale check in sammen med alle andre grupper. Der var lige fra starten meget utilfredshed med den nye pauseordning, navnlig grundet støjen i lufthavnen og at man ikke havde et sted, hvor man kunne sidde i fred og ro fra lufthavnens gæster. De tre anviste pauserum var utilstrækkelige møbleret og i øvrigt ofte dårligt rengjorte.

HR-Manager hos SSP, Camilla Wohlmuth, har forklaret blandt andet, at SSP har 18 restauranter i lufthavnen. I 2011 blev man grundet nedlæggelse af hovedkøkkenet nødt til at nedlægge kantinen, der blev for omkostningstung. Man har undersøgt etablering af en ny kantine sammen med SAS, men det er ikke lykkedes. Den nye ordning indebærer, at man kan spise i tre restauranter, der nu er Prego, Yam Yam og Food market, og der er ingen begrænsning på, hvad og hvor meget man må spise. Det tager mellem 3 og 6 minutter at få maden udleveret. Uanset at pausen er fastsat til 30 minutter, gives der normalt 40 minutter af hensyn til transporttiden til og fra spisestedet. Det er en kutyme, som stammer fra den gamle kantineordning, og lederne af de enkelt enheder er informeret herom. Der er ingen, der ikke holder 30 minutters pause, og de har ikke i SSP modtaget henvendelser om, at man ikke kan nå at holde pausen. Hvis man er væk i mere end 40 minutter, kan man blive bedt om at redegøre for overskridelsen. Der er ingen krav om, at medarbejderne skal stå til rådighed under pausen. De pauserum, der stilles til rådighed, er for alle medarbejdere i lufthavnen. De skulle være pæne og nydelige, og der skulle altid være plads heri. Efter at der er sket ændringer i den mængde mad, man kan få udleveret, har der ikke været fremsat utilfredshed med den nye ordning.

Teuta Ibishi, der har været tjener i 2½ år i lufthavnen, har forklaret blandt andet, at hun har 11 timers vagter fra 11 til 22, og at hendes pause ligger i tidsrummet 12 – 14. Fra hendes enhed tager det mellem 5 – 7 minutter at gå til den restaurant, hvor hun kan indtage sin mad, og hun skal normalt vente i en kø mellem 5 – 15 minutter på bestilling af maden. Hun har derfor kun maksimalt 10 – 15 minutter til at spise sin mad. Pausen begynder, når hun står i køen, medens transporten tilbage til enheden er indeholdt i pausen. Kommer hun for sent bliver det påtalt navnlig af de andre kolleger. Såfremt hun ønsker det, kan hun forlade lufthavnen under pausen. I pauserummene er der

meget få stole, og rengøringen er ofte dårlig. Desuden tager det for lang tid, at anvende pauserummene, idet man også skal bringe tallerkener og bestik tilbage til det sted, hvor man fik maden. Hun skal, når hun bevæger sig rundt i lufthavnen, altid have sit kort synligt, og det indebærer, at hun bliver kontaktet af gæster, der har forskellige spørgsmål.

Armin Gerzic har forklaret blandt andet, at han har været ansat i Yam Yam siden 2011. Han må gerne spise i sin egen enhed. Man skal altid lade gæsterne komme først. Hvis man vil have en burger eller en pizza, så kan det godt tage 15 minutter, hvis der er andre, der bestiller det samme. Han foretrækker det pauserum, der ligger tæt på hans enhed, fordi det er i forbindelse med et rygerum. Man får altid at vide, at pausen er 30 minutter, og det bliver påtalt med en løftet finger, hvis man overskrider dette tidsrum. Han holder dagligt en rygepause på 5 – 10 minutter.

Tillidsmand, Michael Christensen, har forklaret blandt andet, at han har været ansat i SSP i 14 år. Han er kok i terminal 2. Den gamle kantineordning bød på både varme og kolde retter, og der var højst kø i 5 minutter. Pausen blev tillagt to gange 5 minutter til transport til og fra kantinen. Der har på SU møder været tilkendegivelse om, at transporttid stadig tillægges, men kolleger oplyser, at overskridelse af de 30 minutter påtales, og at nogle bliver stresset over ikke at nå pausen af hensyn til kolleger, der derefter skal holde pause. Det tager lang tid at gå fra sin enhed til det sted, hvor maden skal indtages, og det tager også tid at få maden produceret. På grund af hensynet til gæsterne, er det svært at vurdere, hvor lang tid det tager. Man må ikke springe over i køen, men skal beholde sin plads. I hver enhed kan der gå 1 – 2 til pause ad gangen. Ca. 2 gange månedlig bliver man kontaktet med spørgsmål fra gæster i lufthavnen. Hvis man møder kl. 6.00, har man ret til en lille ekstra pause på 10 minutter til morgenmad.

Caspar Pedersen, der fra april 2011 til december 2013 var ansat i Le Somelier, der ligger lige ved finger B, har forklaret blandt andet, at hans vagter lå fra 12 – 23.30, og at han kunne holde pauser, som det passede ham. Man kunne forlade lufthavnen under pausen, men det skete ikke, for det tog tid at checke ind måske 10 minutter. Den tidligere kantineordning bød på en stor variation af mad, og der var næsten aldrig kø. Efter den nye ordning var der altid kø og man skulle vente 3 – 10 minutter på maden. Han tog derfor næsten altid salat, så han ikke skulle miste sin pause. Pauserummene har han kun brugt et par gange, da der kun var få pladser. Et par gange om måneden blev man kontaktet med spørgsmål fra gæster.

Manager Trainee, Lene Bertelsen, har forklaret blandt andet, at hun har været ansat i SSP i 15 år, herunder som tillidsrepræsentant og supervisor i Prego. Hun kunne derfor bestille før pausen, og så gå til pause, når maden var færdig. Madens kvalitet er god. Man skal bare holde sin plads i køen. Hun brugte normalt pauserummet ved transfercentret til sin måltider, for ikke at blive forstyrret, og det fungerede fint, dog skulle man fra tid til anden tørre bordet af. Man blev under vejs jævnligt forstyrret af gæster, måske 1 – 2 gange ugentlig. Pausen er kutymemæssigt 40 minutter, hvilket stammer fra den gamle kantineordning, og det er ikke senere meldt ud, at det skulle være ændret. Det blev kun påtalt, hvis man var væk i op til 50 minutter.

Unit Manager, Nicolai Bendezu-Pedersen, har forklaret blandt andet, at han er blevet ansat på ny her i foråret 2014 efter 5 års fravær. Forinden var han ansat i 7 år i SSP. Han står for Le Somelier, og han har en supervisor og en souschef. Han benytter selv mest Food market, hvor der er 3 – 5 minutters ventetid, og han har fået oplyst, at man godt må springe køen over, hvis det er muligt. Man kan godt blive kontaktet af gæster på vej til og fra spisepausen. Han bruger aldrig pauserummene. Pausen er normalt på 40 minutter, hvilket er et levn fra den tidligere kantineordning. Medarbejderne administrerer selv pausens længde, og han har aldrig påtalt overskridelser, idet det i givet fald ville blive påtalt af de andre medarbejdere.

Parternes argumenter

Klageren har gjort gældende, at det følger af overenskomstens pausebestemmelse, at den halve times selvbetalte spisepause skal indrettes af arbejdsgiveren således, at formålet med pausen tilgodeses. Dette fremgår af det mellem arbejdsmarkedsparterne implementerede arbejdstidsdirektiv.

Formålet med pausen er dels det rekreative element, der er forbundet med en arbejdsfri periode, dels det løngode, der ligger i det tilbudte måltid.

Det er ikke i overenskomsten defineret, hvad der forstås ved en pause, men parternes kollektive overenskomst skal fortolkes således, at den lever op til de regler, der findes i såvel LO/DA-aftalen om implementering af arbejdstidsdirektivet samt de offentligretlige regler om arbejdssteders

indretning, der er fastsat i medfør af lov om arbejdsmiljø. Det er ikke fra arbejdsgiverens side sikret, at pausen effektivt opfylder formålet, idet der er lang transporttid til og fra madudlevering og til pauserummene, der ikke opfylder overenskomstens krav, ligesom medarbejderen bliver kontaktet af gæster under pausen. Der efterlades derfor kun kortere tid til at spise i fred og ro, hvorfor pausen må anses for arbejdstid, der skal honoreres i overensstemmelse med overenskomstens bestemmelser.

Det krav, som klageren har fremsat, tager udgangspunkt i det lavest gennemsnitlige antal medarbejdere, og i den laveste løn.

Indklagede har gjort gældende, at medarbejderne hver arbejdsdag holder mindst ½ times pause. Pausen jf. overenskomstens § 5, stk.2, regnes ifølge ordlyden fra, når medarbejderne ophører med at udføre arbejdsopgaver for at gå til pause, til medarbejderne genoptager arbejdsopgaverne efter pausen. Indklagede har imidlertid rent faktisk accepteret en forlængelse på 10 minutter, samt yderligere små pauser ved tidlig ankomst og i forbindelse med rygning. Der er intet i overenskomstens ordlyd om, hvordan det rekreative formål med pausen skal administreres, længden heraf eller hvad den skal anvendes til. Indklagede har ikke pålagt medarbejderne at stå til rådighed under pausen, og der vil altid være mere eller mindre transporttid til og fra en kantine samt køforekomster.

De arbejdsmiljøretlige regler om velfærdsforanstaltninger er ikke en del af parternes overenskomst, hvorfor en faglig voldgift ikke har kompetence til at pådømme eventuel manglende overholdelse heraf.

For så vidt angår det rejste krav, er dette helt udokumenteret. I øvrigt kan der kun blive tale om betaling for en pause, hvis en medarbejder ikke kan forlade sin arbejdsplads, fordi vedkommende skal stå til rådighed.

Begrundelse og konklusion

Da der ikke mellem de af parterne udpegede medlemmer af voldgiftsretten er opnået enighed eller flertal for en afgørelse, træffes denne af opmanden, forhenværende landsdommer Marianne Levy, der udtaler:

Uanset at en arbejdsgiver har en forpligtelse til at overholde de offentligretlige regler om arbejdsmiljøet, kan dette ikke i sig selv føre til, at disse regler er implementeret i parternes overenskomst, således at den skal fortolkes i overensstemmelse med de heri fastsatte regler, idet dette ifølge almindelig arbejdsretlig praksis kræver sikre holdepunkter herfor.

Der er hverken ifølge overenskomstens ordlyd eller ved arbejdstidsdirektivets implementering fastsat nærmere regler om, hvorledes pausens længde beregnes, hvordan den skal administreres, eller hvad pausen skal bruges til. Det må efter bevisførelsen lægges til grund, at indklagede kutymemæssigt har accepteret længere fravær fra arbejdspladsen end de 30 minutter, og at de mulige gener, som medarbejderen har været udsat for ved forespørgsler fra gæster navnlig på deres vej fra og til arbejdspladsen, har været af helt ubetydeligt omfang.

Efter det anførte må indklagede i det hele frifindes for klagerens påstande.

Thi bestemmes

Indklagede, HORESTA, for Select Service Partner Danmark A/S, frifindes.

Hver part bærer egne omkostninger og skal betale halvdelen af opmandens honorar.

Marianne Levy